

Lausunto

12.12.2025

Asia: VN/31874/2025

Finanssipoliittisen parlamentaarisen työryhmän avoin kuuleminen julkisen talouden vahvistamisesta, kasvupolitiikasta ja velkakestävydestä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Amnesty International Suomen osasto lausuu lausuntopyynnön kysymyksestä 3: Mitä keinoja tavoitteen saavuttamiseksi tahdotte erityisesti nostaa esiin? Miten mielestänne parhaiten yhteensovitetään sopeutus ja kasvutoimet? Mitä riskejä näette yhtäältä asetettavissa rahoitusasematavoitteissa ja toisaalta vahvistamiseen tähtäävissä toimenpiteissä?

Amnestyn lausunnon fokuksena on valtion velvollisuus turvata perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen.

On selvää, että finanssipoliittisen parlamentaarisen työryhmän työ on erittäin merkityksellinen perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen kannalta. Työryhmän valmistelussa oleva finanssipoliittinen parlamentaarinen sopimus ja rahoitusasematavoitteet tulevat vaikuttamaan oleellisesti valtion kykyyn noudattaa perus- ja ihmisoikeusvelvoitteitaan. Pitkällä aikavälillä julkisen talouden tilanne vaikuttaa valtion käytettävissä oleviin resursseihin, joita tarvitaan perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen turvaamiseksi. Kuitenkin merkittävän kokoluokan valtiontalouden sopeuttaminen, etenkin, jos sen kohdentamisessa ei varmisteta huolellisesti oikeuksien toteutumista, voi johtaa kohtuuttomiin ja ei-hyväksyttäviin seurauksiin. Siksi perustuslain ja Suomen kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden tulee olla työryhmän työskentelyn raameina. Poliittisilla valinnoilla on ja tulee olla päätöksenteossa riittävästi tilaa, mutta on muistettava, että perus- ja ihmisoikeusvelvoitteet asettavat reunaehdot päätöksenteolle. Päätökset ja poliittiset linjaukset, jotka ovat erityisen merkityksellisiä perus- ja ihmisoikeuksien kannalta edellyttävät erityisen tarkkaa harkintaa ja punnintaa.

Perustuslain ja kansainvälisten ihmisoikeussopimusten asettamat reunaehdot edellyttävät, että poliittiset päättäjät arvioivat tarkkaan etukäteen päätösten perus- ja ihmisoikeusvaikutukset ja

välttävät oikeuksien toteutumiseen kielteisesti vaikuttavia päätöksiä. Päätöksiä valmisteltaessa tulee ottaa huomioon kansainvälisten ihmisoikeussopimusten valvontaelinten tulkintalinjaukset oikeuksien turvaamisesta ja niiden Suomelle antamat suositukset.

Vaikutuksia arvioitaessa tulee kiinnittää erityistä huomiota jo valmiiksi marginalisoidussa tai syrjinnälle alttiissa asemassa olevien ihmisryhmien oikeuksien toteutumiseen eivätkä mahdolliset heikennykset saa kohdistua heikommassa asemassa oleviin ihmisryhmiin. Mikäli perus- ja ihmisoikeuksia rajoitetaan, rajoitusten tulee olla välttämättömiä, hyväksyttäviä ja oikeasuhtaisia. Tämä arviointi perusteluineen tulee kirjata avoimesti ja selkeästi kyseiseen päätökseen.

Amnesty muistuttaa valtion velvollisuudesta turvata oikeuksien ydinalueen toteutuminen kaikissa tilanteissa, myös taloudellisesti vaikeina aikoina. Näiden perus- ja ihmisoikeusvelvoitteiden edellytysten tulee olla osa punnintaa koko päätöksenteon prosessin ajan.

AMNESTYN SUOSITUKSET

Parlamentaarisen työryhmän valmistelemaan sopimukseen tulee sisällyttää perus- ja ihmisoikeusvaikutusten arviointi sekä linjaukset siitä, miten valtio turvaa oikeuksien toteutumisen julkista taloutta vahvistettaessa. Toimenpiteiden valintaa tulisi perustella siitä näkökulmasta, mitkä toimenpiteet parhaiten turvaavat oikeuksien toteutumista.

Sopimuksen tulee sisältää selvät linjaukset siitä, miten perus- ja ihmisoikeudet turvataan mahdollisen kriisin oloissa. Monenlaiset mahdolliset kriisit voivat edellyttää valtiota mobilisoimaan erilaisia resursseja lyhyellä aikavälillä oikeuksien toteutumisen turvaamiseksi. Finanssipoliittisen parlamentaarisen sopimuksen tulee sisältää riittävät joustomekanismit mahdollisten kriisien varalta, sillä joustomekanismin puute loisi merkittävän riskin perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen kannalta.

Sato Mariko
Amnesty International Suomen osasto